

Ne viskas tiesa, ką mato mūsų akys

Autorius: Mindaugas KLUSAS

08:08 Birželio 28 D. 2012

Klaipėdos kultūrų komunikacijų centro (KKKC) Parodų rūmuose veikia Berlyno meno galerijos "Werkstattgalerie" paroda "TARP naujosios abstrakcijos ir naujojo konkretumo". Ji gausi nuorodų į meno istorijos posūkius, įtakas, refleksijas.

Nerijaus Jankausko nuotraukos/Galerijos "Werkstattgalerie" parodoje dalyvauja dvylika menininkų iš Vokietijos, Danijos, Estijos, Prancūzijos ir JAV.

Galerijos "Werkstattgalerie" vadovo, kuratoriaus ir menininko Pascualio Jordano kuruojamoje parodoje dalyvauja dvylika menininkų iš Vokietijos, Danijos, Estijos, Prancūzijos ir JAV. Jos autoriai bendradarbiavo su tokiais meno kūrėjais kaip Andy Warholas, Josephas Beuys, Christo, filosofas Theodoras W.Adorno, kompozitoriai Johnas Cage'as ir Karlheinzas Stockhausenas. Antrajame rūmų aukšte išsiskleidusioje ekspozicijoje galima pamatyti vieno žymiausių vokiečių menininkų, grupės "Naujieji laukiniai" atstovo Salome (Wolfgangas Ludwigas Cihlarzas) darbus, taip pat jaunų autorių, pastaraisiais metais iškilusių tarptautinėje meno scenoje, kūrybą.

Apmąstyta ir elegantiška

Praėjusią vasarą "Werkstattgalerie" dalyvavo meno mugėje ARTVILNIUS. Po metų vokiečius į Klaipėdą atsiviliojo menotyrininkas ir kuratorius, KKKC direktorius Ignas Kazakevičius. Vilniuje susipažinęs su P.Jordanu ir jo draugu Mirko Freiwaldu, vasarį Berlyno galerijoje jis surengė lietuvių menininkų parodą "Abi tuštumos pusės". Dabar - atsakomasis vokiečių vizitas.

Per parodos atidarymą dailėtyrininkė prof. Raminta Jurėnaitė tvirtino, jog tik abipusiai projektai turi vertę. "Tada užsimezga tikrieji dialogai, kurie daro poveikį meno raidai, - kalbėjo ji. Pasak dailėtyrininkės, "Werkstattgalerie" yra ypač aktyvi ir ekspansyvi. "Jos vadovas P.Jordanas pats yra menininkas, gerai suvokiantis kūrėjų tikslus, ieškojimus, randantis bendrą kalbą ir su aristokratija, ir su plačiausiais visuomenės sluoksniais. Net ir patį sudėtingiausią meną geba priartinti prie publikos - dideliu artistišku, eksponavimo kultūra, rūpestingumu." Pasak R.Jurėnaitės, kiekviena parodos pėda gerai apmąstyta ir elegantiška.

P.Jordano teigimu, abstrakcionizmo kūryba svarbi daugumai "Werkstattgalerie" suburtų menininkų. "Vieną grupę šiandieninėje parodoje sudaro abstraktūs darbai, kurių figūratyvumas atsiskleidžia po truputį. Antra kūrinų grupė - tikro abstrakcionizmo grynuliai. Trečias - ekstremalus pavyzdys - prancūzo Clemento Boderie kūriniai, kuriuos jis tapo ne pats, o leidžia tapyti gamtai", - per parodos atidarymą kalbėjo P.Jordanas.

Mikro ir makro

Projekte dalyvaujantys menininkai per viešnągę Klaipėdoje vis mėgino paaiškinti, iš kokių šaltinių maitinasi naujieji abstrakcionistai, kokios galimybės šiai srovei atsinaujinti. Abstrahuoto, nuo regimojo pasaulio nutolusio meno kūrėjų lūpose keliskart nuskambėjo frazė, jog žmogaus sąmonė nėra pajėgi sukurti vaizdinių, kurių neaptiktum Visatoje - tiek makro, tiek ir mikrokosme. "Kiekvieną vaizdinės abstrakcijos atitikmenį galima surasti gamtoje - štai kas įdomu", - LŽ teigė filosofuojantis tapytojas Rudolfas zur Lippe. Vokiečių kuratoriai siekė Klaipėdoje parodyti meno kūrinių, kurie lyg arka susietų abstrakčiojo meno formas ir regimojo pasaulio vaizdinius. Bene geriausiu pavyzdžiu galėtų būti minėtasis Salome, kurio ryškiaspalvės drobės žvelgiant iš toliau atrodo lyg abstrakcijos, plūduriuojančios ornamento ritmu. Tačiau atidesniam žvilgsniui netrunka atsiskleisti žmogaus kūno ar gėlių imitacijos.

R.Feldmano paveikslas "Juodasis penktadienis" (2010).

Gerai suveržta ekspozicija

Kylant į antrąjį KKKC Parodų rūmų aukštą laiptų aikštelėje žiūrovus pasitinka vienspalvis danų menininko Erlingo Viktoro paveikslas "Sometimes Yellow Feels Blue" ("Kartais geltona atrodo lyg mėlyna"). Žodžių žaismu grįstas kūrinys ("blue" taip pat reiškia "liūdnas") gerai atitinka ekspozicijos vietą: geltonas paveikslas čia kybo vienišas ir liūdnas. Kartu jis iliustruoja kuratoriaus sumanymą - ne viskas tiesa, ką mato mūsų akys. E.Viktoro paveiksmai su frazėmis, lyg komentarai,

tekstinės informacijos stotelės ar poilsio zonos, nuolat įsiterpia tarp kitų parodos dalyvių darbų, "suveržia" ekspoziciją.

Paryžiaus menininkas Danielis Hourde sukūrė trimatę skulptūrą "Krytis", kuri, lyg rašytojo Alberto Camus romane, vaizduoja dvasinę žmogaus griūtį. Nuo palubės srūvanti oranžinė lavina iš pažūros primena barokinius tinko lipdinius. Tačiau priėjus arčiau galima matyti, jog garmančią masę sudaro iš kartono padirbdintos natūralaus dydžio žmogaus figūros. Praėjusių metų birželį "Krytis" buvo demonstruojamas Paryžiuje.

Fotokamera - lyg teptuku

Brangiausias parodos kūriny, kurio kainos rengėjai nenorėjo išduoti, - buvusios kompozitoriaus K.Stockhauseno žmonos Mary Bauermeister paveikslas "Konstruktyvusis tachizmas" (1960), tapęs autorės vizitine kortele. 1960-1962 metais savo legendinėje studijoje Kelne menininkė rengdavo eksperimentines parodas, skaitymus ir "naujausios muzikos" koncertus, nuo kurių prasidėjo "Fluxus" judėjimas Vokietijoje.

Fotomenininkas Friedrichas Lippe dažniausiai dirba naktį. Nes - paradoksas - domisi šviesa ir jos panaudojimo galimybėmis. "Jo fotokamera - lyg tapytojo teptukas. Menininkas juda su ja, bėginėja. Net portretą F.Lippe kuria ją judindamas rankose", - pasakojo parodos kuratorius. Apie save P.Jordanas kalbėjo lakoniškai. Jam norisi parodyti, kaip kūriniuose vidinės jėgos veikia kartu arba viena prieš kitą ir sukuria vaizdo dinamiką ("Miške niekuomet nebus ramybės" 2011).

A.Warholo fabrike

Žiūrovus žaviai klaidina "oparto" kūrėjo amerikiečio Roni Feldmano tapyba - iš šviesą atspindinčių ir matinių dažų žaismės atsiradę paveikslai. Iš pradžių jo darbai atrodo vienspalviai, net galėtum autorių pavadinti Kazimiro Malevičiaus plagijuotoju. Tačiau tikrasis, "slaptasis" paveikslas atsiranda, kai ant jo tinkamai krinta šviesa. Paveikslas "Juodasis penktadienis" (2010), kuriame vaizduojami atlyginimo laukiantys amerikiečiai darbininkai, taip pat gerai atskleidžia pagrindinę parodos idėją: viename darbe tarpsta abstraktaus ir konkretaus (figūratyvaus) meno elementai.

Ingeborg zu Schleswig-Holstein - bene kilmingiausia parodos dalyvė. Ji yra žemės, įrašytos jos pavardėje, princesė. Devintojo dešimtmečio pradžioje Diuseldorfe Ingeborg sutiko amerikiečių žvaigždę A.Warholą. Pastarasis pakvietė ją dirbti į savo "Fabriką". Jos ir R.zur Lippe darbai - gestiški, atsirandantys instinktyviai. Parodoje rodomas filmas, kuriame galima pamatyti - kaip: garsus japonų poetas Tanikawa Shuntaro ir jo kolega šveicaras Jurgas Halteris skaito savo poeziją, o tapytojai didžiuliuose popieriaus lakštuose, patiestuose ant "Werkstattgalerie" grindų, tapo jiems kylandas asociacijas. Šio sumanymo rezultatai rodomi parodoje.

Prancūzų menininkas C.Borderie vieną dieną nukreipęs žvilgsnį žemyn, į žolę, suprato, jog tai pati tobuliausia abstrakcija. Ir nusprendė - tegul paveikslas jam tapys gamta. Menininkas ištempia milžiniškų matmenų drobės ant metalo plokščių, paguldo jas horizontaliai ir leidžia vėjui ir lietai, šalčiui ir snigui, saulei ir dulkėms daryti savo darbą. Drobės po atviru dangumi praleidžia ištisius metus, kol C.Borderie nusprendžia - gana. Belieka audeklui suteikti paveikslą formą. Panašiai buvo kuriamas ir didžiausias parodos kūriny "Ossipo Zadkine'o muziejaus stogas".

Pirmajame rūmų aukšte veikia lietuvių tapytojo Gintaro Palemono Janonio paroda. Jo kūryba, nors pats autorius ir nesutiktų, artima "Naujųjų laikinių" estetikai, atskleidžia neoekspresionistines tendencijas. G.P.Janonis labiau orientuojasi į lenkišką tapybos tradiciją, o pastaroji buvo gerokai veikiama vokiečių neoekspresionistų.

Trumpai

Menotyrininkas Vidas Poškus:

"Į parodą žvelgiu kaip į vienos Berlyno galerijos prisistatymą. Vertybinė jos orientacija aiški - naujasis abstrakcionizmas. Ar jis šiuo metu Vokietijoje populiarus, "ant bangos" - drįsčiau suabejoti. "Werkstattgalerie" menininkai plėtoja tradiciją, mėgina atgauti ryšį su moderniosios tapybos klasika, prieškariniu abstrakcionizmu. Ryšį, kurį nutraukė naciai. Apie vokiečių abstraktųjį ekspresionizmą, itin savitą mokyklą, Lietuvoje nedaug nežinome. Tad ši ekspozicija turi istorinį kontekstą ir edukacinį aspektą. Įdomu pamatyti, kokie skirtingi parodos autoriai, ir koku savitu keliu kiekvienas atėjo į abstrakcionizmą."